

19 ΦΩΤΙΟΥ Γ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ Β 477

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ

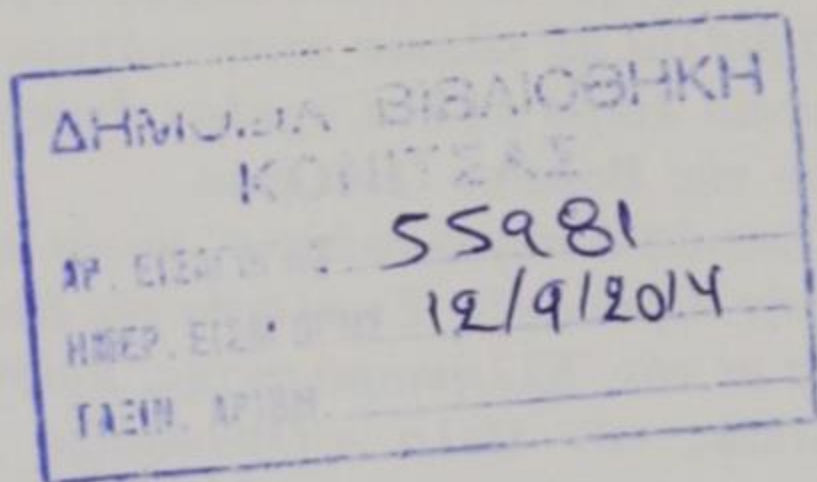
ΣΤΗΝ

ΒΟΡΕΙΟ ΗΠΕΙΡΟ

23/4
ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΣΚΕΨΙΣ

ΦΩΤΙΟΣ Γ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΒΟΡΕΙΟ ΗΠΕΙΡΟ

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΝ ΒΟΡΕΙΩ ΗΠΕΙΡΩ

(Από τής πρώτης διαδόσεως του Χριστιανισμού μέχρι τών καθ' ἡμᾶς χρόνων)

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

ελευθερη σκεψις

Ήταν πραγματικά μία εϋτυχής συγκυρία ό χρόνος έκδόσεως αϋτοϋ του βιβλίο με κάποια κινητικότητα ή όποία παρατηρήθηκε τόν τελευταίο καιρό σέ ένα σχεδόν ανύπαρκτο για τόν πολύ κόσμο θέμα, αϋτό τής Βορείου Ήπειρου.

Ήπειδή ό συγγραφέας σ' αϋτήν τήν έργασία δέν ασχολείται μόνο με τήν Όρθόδοξο Έκκλησία τής Βορείου Ήπειρου, αλλά και έν πολλοίς με τόν Έλληνισμό αϋτής, κρίθηκε πιο σωστό τό βιβλίο νά φέρη τελικώς τόν τίτλο «Όρθοδοξία και Έλληνισμός στην Βόρειο Ήπειρο».

Φεβρουάριος 1990
Έλεύθερη Σκέψις

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1990
ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΣΚΕΨΙΣ
ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 112 - ΑΘΗΝΑ 114 72
τηλ. 3630.697 - 3614.736

ΑΦΙΕΡΟΥΤΑΙ

*εὐλαβῶς εἰς τοὺς πρωτεργάτας τοῦ Βορειοηπειρωτικοῦ Ἀγῶνος τοῦ 1914:
Γεώργιον Χριστάκη, Ζωγράφον, Μητροπολίτας Δρυϊνουπόλεως Βασι-
λειον, Βελλᾶς καὶ Κονίτισης Σπυρίδωνα καὶ Κορυτσαῖς Γερμανόν, ὡς καὶ
εἰς τοὺς ὑπὲρ Πίστεως καὶ Πατρίδος μαρτυρήσαντας Κληρικούς τῆς Βο-
ρείου Ἠπείρου πάλαι τε καὶ ἐπ' ἐσχάτων.*

ΦΩΤΙΟΣ Γ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Ὁ Φώτιος Γ. Οἰκονόμου, γόνος ἱστορικῆς Σουλιώτικης ἱερατικῆς οἰκογενείας, ἐγεννήθη τό 1911 εἰς τό χωρίον Κουκουλιό Σουλίου - Θεσπρωτίας. Εἶναι ἀπόφοιτος τοῦ Ἱεροδιδασκαλείου Βελλᾶς καί τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Καθ' ὄλην τήν διάρκειαν τῆς γερμανοϊταλικῆς κατοχῆς ἔλαβεν ἐνεργόν μέρος εἰς τήν ἐθνικήν ἀντίστασιν τοῦ Στρατηγοῦ Ν. Ζέρβα. Ὑπηρέτησεν ἐπί 35ετίαν εἰς τήν Μέσην Ἐκπαίδευσιν ὡς καθηγητής, γυμνασιάρχης καί λυκειάρχης. Εἰργάσθη ἀφιλοκερδῶς καί καρποφόρως εἰς ἐκκλησιαστικούς καί κοινωνικούς ὀργανισμούς. Συνέγραψε καί ἐξέδωσε 20 ἱστορικάς μελέτας, διά τῶν ὁποίων ἐχαρακτηρίσθη «ἀκαταπόνητος Ἡπειρώτης συγγραφεύς, Ἱστορικός», «κατ' ἐξοχήν Ἐκκλησιαστικός Ἱστορικός τῆς ὅλης Ἡπείρου» («Ἡπειρωτική Ἔστια», τ. 38, 1989, σ. 65). Διά τήν συγγραφικήν, θρησκευτικήν καί ἐθνικοκοινωνικήν του προσφοράν ἔτυχε πολλῶν εὐφήμων μνειῶν καί ἐπαίνων.

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

ὕπο Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου
Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανῆς καί Κονίτισης
κ.κ. Σεβαστιανοῦ.

Ἡ Ἥπειρος ἀποτελεῖ, ὡς γνωστόν, τήν «Ἀρχέγονον Ἑλλάδα» τοῦ Ἑλληνισμοῦ εἰς τήν Ἑλληνικήν (Βαλκανικήν) Χερσόνησον καί ὀρμητήριον αὐτοῦ πρὸς τοὺς λοιπούς χώρους ἐγκαταστάσεώς του.

Ἀποτελεῖ ἀκόμη ἐξόχως σημαντικὴν ἔπαλξιν διηνεκῆ τοῦ Ἑλληνορθόδοξου Χριστιανισμοῦ, ὅπου, ὡς εἰς ἄτρωτον κυματοθραύστην, προσέκρουον πολυάριθμοι εἰσβολεῖς ἀνθέλληνες καί ἀντίχριστοι, ἰδίως ἐκ Βορρᾶ καί Δύσεως.

Μάρτυρες τῶν ἀνωτέρω ἀψευδεῖς —ἐκτός τῶν σωζομένων γραπτῶν κειμένων— εἶναι καί τά διάσπαρτα ἀνά τήν ἐνιαίαν Ἥπειρον —ἀλλά καί πέραν αὐτῆς, βορείως τοῦ ἐσχάτου ὀρίου της, τοῦ Γενούσου ποταμοῦ— μεμονωμένα ἢ καί ὀμαδικά μνημεῖα καί ἄλλα κειμήλια καί Παραδόσεις τοῦ Ἥπειρωτικοῦ Πολιτισμοῦ, μέ σημαντικώτερον μάλιστα ἐπίκεντρον τήν καλουμένην Βόρειον Ἥπειρον.

Ἡ Ἥπειρος ὁμως κατέστη ὁ στόχος καί τό μῆλον τῆς Ἐριδος μεταξύ τῶν διαφόρων Εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων, καθὼς καί γειτονικῶν λαῶν, λόγῳ τῆς στρατηγικῆς της θέσεως· διότι, μαζί μέ τήν Κέρκυραν, ἐλέγχει ἀποτελεσματικῶς καί τά στενά τοῦ Ὀτράντο, μοναδικῆς διόδου τῆς Ἀδριατικῆς (ἐξ οὗ καί τό «Ἀδριατικόν ζήτημα»). Ἀποτελεῖ ἐπί πλέον τήν συντομωτέραν πρόσβασιν πρὸς τήν Βαλκανικήν καί δι' αὐτῆς πρὸς τήν λοιπὴν Ἀνατολήν, στόχον τῶν ἀδηφάγων ἐπεκτατικῶν βλέψεων τῶν ἀνωτέρω λαῶν.

Ἀποτέλεσμα τῆς ἀνωτέρω τακτικῆς ἦτο ἐν πολλοῖς καί ἡ ἐπὶ ἓνα αἰῶνα (1821 ἕως 1912-13) καθυστέρησις τῆς ἀπελευθερώσεώς της ἀπὸ τοὺς Τούρκους, καθὼς καί οἱ ἐπανειλημμένοι αὐθαίρετοι διαμελισμοὶ της, μέ δραματικώτερον ἐκεῖνον τῆς Βορείου Ἠπείρου (Πρωτόκολλον Φλωρεντίας 17.12.1913), πού συνεχίζεται μέχρι καί σήμερον, παρά τὰς ἐπανειλημμένας ἀπελευθερώσεις της μέ ἑκατόμβας θυσιῶν!

Ἐν τῷ μεταξύ αἱ διάφοροι προπαγάνδαι ὑπεκίνησαν καί τήν Ἀλβανικήν, ἡ ὁποία ὑπό τό σημερινόν ἰδίως ἄθεον Σταλινικοῦ τύπου καθεστῶς της —τό τελευταῖον μάλιστα, πλέον, εἰς τήν Εὐρώπην— ἐπιδιώκει, μέ τήν πλαστογράφησιν τῆς Ἱστορίας καί τῶν πηγῶν της καί μέ κάθε ἄλλο ἀνοίκειον μέσον, τόν ἀφελληνισμόν, τόν ἐξαθεισμόν καί, τελικῶς, τόν ἐξαλβανισμόν τοῦ χώρου καί τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Β. Ἠπείρου. Διὰ τήν ἔγκαιρον καί ἔγκυρον ἀντιμετώπισιν τοῦ φοβεροῦ αὐτοῦ κινδύνου ἀπαιτεῖται ἄμεσως ἐγρήγορσις τῶν Πανελλήνων καί, μάλιστα τοῦ πνευματικοῦ κόσμου.

Ὁ Πανελλήνιος Σύνδεσμος Βορειοηπειρωτικοῦ Ἀγῶνος (ΠΑ.ΣΥ.Β.Α.) μέ τήν συντονιστικήν φοιτητικήν Ἐνωσιν Βορειοηπειρωτικοῦ Ἀγῶνος (Σ.Φ.Ε.Β.Α.), ἐπέτυχον ἤδη σημαντικόν σχετικόν ἔργον, μέ ὁμιλίας, ἐκδόσεις καί κυκλοφορίαν, βιβλίων, «κασετῶν», καί ἄλλου διαφωτιστικοῦ ὕλικου. Ἀποκορύφωμα τοῦ ἔργου αὐτοῦ εἶναι τό πραγματοποιηθέν ἀπό 22-24.8.1987 εἰς Κόνιτσαν Α΄ Πανελλήνιον ἐπιστημονικόν Συνέδριον μέ γενικόν θέμα: «Βόρειος Ἡπειρος - Ἅγιος Κοσμάς ὁ Αἰτωλός». Τά δέ πρακτικά του ἐξεδόθησαν ἤδη (Ἀθήναι 1988) καί κυκλοφοροῦν εἰς ὀγκώδη (800 καί πλέον σελίδων) καί καλαίσθητον τόμον, ἀποτελοῦν ὄντως ἐξαιρετικήν πηγὴν-βοήθημα, πολυπλεύρως διαφωτιστικόν, μέ περιλήψεις, μάλιστα, καί εἰς ἄλλας γλώσσας.

Τήν προσπάθειαν αὐτήν ἐνισχύει ἀσφαλῶς ἀπό τῆς σκοπιᾶς του καί ὁ Θεολόγος ἐπίτ. Λυκειαρχῆς κ. Φώτιος Οἰκονόμου, γνωστός συγγραφεύς εἰκοσάδος ἤδη βιβλίων ἀναφερομένων εἰς τήν Ἐκκλησιαστικήν Ἱστορίαν καί τήν Παιδείαν τῆς Ἡπείρου γενικῶς, ἀλλά καί κάθε περιοχῆς εἰδικώτερον. Ἐξ αὐτῶν περί τά ἑπτὰ ἀναφέρονται εἰς τήν περιοχὴν τῆς Β. Ἡπείρου, μέ σημαντικώτερον τό ἀνά χειράς, «Ἡ Ἐκκλησία ἐν Βορείῳ Ἡπείρῳ», καί μάλιστα εἰς Β΄ ἐκδοσιν, ἐπηυξημένην καί βελτιωμένην, προσηρμοσμένην εἰς τά νεώτερα ἐπιστημονικά δεδομένα καί τεκμήρια, ὅσα αἰ δυσμενεῖς ἐκεῖ εἰδικαί συνθῆκαι ἐπιτρέπουν νά γνωσθοῦν.

Κατά τήν πολύπλευρον ἐξέτασιν τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ θέματος τῆς Β. Ἡπείρου παρελαύνουν εἰς τό βιβλίον αὐτό, μέ κάθε δυνατήν σαφήνειαν, γλῶσσα καθαρὰν ρέουσαν, μεθοδικότητα, περιεκτικὴ καί συνεκτικὴν ἐπαγωγικότητα, τά ἐπὶ μέρους κεφάλαια, τά ὅποια συναπαρτίζουν ἓνα ἄρμονικόν σύνολον, μέ πλούσιαν βιβλιογραφίαν, καί διανθιζόμενον μέ πολλές σχετικὰς εἰκόνας, ἐποπτικά τεκμήρια, ἀπαραίτητα διὰ τήν ἄνετον μελέτην τοῦ ἀναγνώστου.

Παρέχει, λοιπόν, ὁ κ. Οἰκονόμου καί μέ τό νέον αὐτό βιβλίον του ἐξαιρετικήν ὑπηρεσίαν, τόσο Ἐπιστημονικήν —εἰς τήν Ἐκκλησιαστικήν Ἱστορίαν— ὅσο καί Ἐθνικήν μέ πλούσιον διαφωτιστικόν ὕλικόν εἰς τόν εὐαίσθητον αὐτόν τομέα, τόν θρησκευτικόν, ὁ ὅποιος τόσον βαναύσως βάλλεται σήμερον ἀπό τό μοναδικόν εἰς τόν Κόσμον «ἐπίσημον» ἄθεον καθεστῶς τῆς Ἀλβανίας· δι ὃ καί συγχαίρομεν ἐπευλογοῦντες τόν ἐξαίρετον Ἕλληνα καί συγγραφέα.

Φεβρουάριος 1990

Ὁ Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανῆς καί Κονίτισης

Μητροπολίτης ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

εἰς τήν δευτέραν ἔκδοσιν

Ἡ πρό πολλοῦ ἀφ' ἐνός ἐξάντλησις τῆς πρώτης ἐκδόσεως τῆς παρούσης ἐργασίας ὑπό τόν τίτλον: «Ἡ Ἐκκλησία ἐν Βορείῳ Ἡπείρῳ ἀπό τῆς πρώτης διαδόσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, Ἀθῆναι 1969» καί ἀφ' ἑτέρου αἱ ραγδαῖαι ἐξελίξεις τῆς ὡς ἄνω Ἐκκλησίας μέχρι καί τῆς καταργήσεώς της κατά τούς τελευταίους χρόνους, ἐπέβαλον τήν ἐπηυξημένην καί βελτιωμένην ἐπανέκδοσιν τῆς ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Β. Ἡπείρου.

Ἡ ὀλοκλήρωσις ἄλλωστε τῆς ἱστορίας τῆς ἐν Βορείῳ Ἡπείρῳ Ἐκκλησίας ἱκανοποιεῖ διακαῆ μου πόθον νά δώσω πλήρη καί ἐπηκριβωμένην εἰκόνα τῆς περί ἧς ὁ λόγος Ἐκκλησίας ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τῶν ἡμερῶν μας, ὅπως ἀκριβῶς ἔπραξα καί διά τήν ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς ἐλευθέρας Ἡπείρου, ἰδιαιτέρας μου Πατρίδος.

Πρός τόν σκοπόν τοῦτον, κατά τήν ἔρευνάν μου, ἤντησα τό πρόσθετον ἱστορικόν ὑλικόν ἀπό ἀντικειμενικάς πηγάς. Ἐξ αὐτῶν ἀναφέρω τάς ἐργασίας τοῦ Κίτρου Βαρνάβα, τοῦ Κορυτσᾶς Εὐλογίου, τοῦ Ἀκροκεραυνίου καί πολλῶν ἄλλων συγγραφέων, οἱ ὅποιοι ἀναφέρονται εἰς τόν πίνακα τῆς γενικῆς βιβλιογραφίας καί τάς ὑποσημειώσεις. Ἰδιαιτέρως ἀναφέρω τάς ἀξιολόγους ἐργασίας τοῦ καθηγητοῦ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Ἀπ. Γλαβίνα, τάς ὁποίας προφρόνως καί τιμητικῶς μου ἀπέστειλε καί αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν πολύτιμον πηγὴν διά τήν ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἐνιαίας Ἡπείρου.

Ἡ παροῦσα μελέτη περιλαμβάνει εἰσαγωγὴν καί διαιρεῖται εἰς ἑπτὰ μέρη. Εἰς τήν εἰσαγωγὴν γίνεται λόγος κυρίως περί τῶν ὀρίων τῆς Ἡπείρου καί τῆς ἰδρύσεως ἀνεξαρτήτου Ἀλβανικοῦ κράτους εἰς βάρος

έλληνικῶν ἐδαφῶν. Εἰς τό κύριον μέρος ἐξετάζονται ἡ κατάστασις εἰς τήν Β. Ἡπειρον κατά τήν διάρκειαν τῶν πρώτων χριστιανικῶν χρόνων, αἱ Ἐπισκοπαί καί Μητροπόλεις αὐτῆς, ὁ τρόπος καθ' ὃν ἀνεκηρύχθη ἀνωμάλως Αὐτοκέφαλος ἡ ἐν Ἀλβανία Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία καί ἡ στάσις τοῦ κομμουνιστικοῦ καθεστῶτος τῆς Ἀλβανίας ἔναντι αὐτῆς. Ἐν συνεχείᾳ γίνεται λόγος περί τῶν ἱερῶν Ναῶν καί Μονῶν, περί τῶν Σχολῶν καί Διδασκάλων τοῦ Γένους, περί τῶν Ἁγίων καί τῶν ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων, περί τῆς ξένης προπαγάνδας, περί τῆς προσφορᾶς τῆς ἐν Βορείῳ Ἡπείρῳ Ἐκκλησίας εἰς τόν Ἑλληνισμόν καί περί τῆς ἀξιολόγου δράσεως ἐκτός τῆς Β. Ἡπείρου διαπρεπῶν ἐκκλησιαστικῶν προσωπικοτήτων.

Τέλος, ἄς σημειωθῇ ὅτι αἱ φωτογραφίαι εἰς τό κείμενον ἐλήφθησαν, ὡς ἐπί τό πλεῖστον, ἀπό τᾶς ἐργασίας τοῦ Πανεπιστημιακοῦ καθηγητοῦ Ἀπ. Γλαβίνα, ἀπό τό βιβλίον «Ἡ ἐσταυρωμένη Βόρειος Ἡπειρος» τοῦ Μητροπολίτου Δρυϊνουπόλεως Σεβαστιανοῦ, ἀπό τά βιβλία τοῦ τ. Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ Μ. Ε. καί συγγραφέως Ἀπ. Παπαθεοδώρου καί ἀπό τά Πρακτικά τοῦ Α΄ Πανελληνίου Ἐπιστημονικοῦ Συνεδρίου «Βόρειος Ἡπειρος - Ἁγιος Κοσμάς ὁ Αἰτωλός» (1987).

Φ.Γ.Ο.

ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ

ὑπό τοῦ Καθηγητοῦ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας Ἰ. Ἀναστασίου.

Περιοδ. «Γρηγόριος Παλαμᾶς»,
τεῦχος 613, Σεπτέμβριος - Ὀκτώβριος 1969.

«Κάθε βιβλίο, τό ὁποῖον παρουσιάζει τήν ἱστορίαν τοπικῶν ἐκκλησιῶν τοῦ ἑλληνικοῦ χώρου εἶναι χρήσιμον, διότι ἐκ τῶν βιβλίων αὐτῶν θά προέλθῃ ἡ ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ συγγραφέας εἶναι γνωστός καί ἐξ ἄλλων παρομοίων βιβλίων, ἀναφερομένων εἰς τήν Ἱστορίαν τοπικῶν ἐκκλησιῶν τῆς Ἡπείρου. Εἰς τό παρόν ἔργον του ἐξετάζει πρῶτον τήν κατάστασιν τῆς Β. Ἡπείρου κατὰ τήν διάρκειαν τῶν πρώτων Χριστιανικῶν χρόνων καί ἐν συνεχείᾳ ἐκάστην τῶν ἐπισκοπῶν αὐτῆς. Ἐκθέτει τόν τρόπον καθ' ὃν ἀνεκηρύχθη ἀνωμάλως αὐτοκέφαλος ἡ ἐν Ἀλβανίᾳ Ἐκκλησία καί κατόπιν παρέχει συντόμους πληροφορίας περί τῶν μονῶν, τῶν χριστιανικῶν μνημείων καί τῶν ναῶν τῆς Β. Ἡπείρου καί ἀναφέρει τοὺς διδασκάλους τοῦ γένους καί τοὺς ἐκκλησιαστικούς συγγραφεῖς τοὺς καταγομένους ἐξ αὐτῆς. Τέλος κάμνει λόγον περί τῶν ξένων προπαγανδῶν καί περί τῶν ὑπηρεσιῶν τὰς ὁποίας ἡ ἐκκλησία τῆς Βορείου Ἡπείρου προσέφερεν εἰς τόν ἑλληνισμόν. Ὅπως φαίνεται καί ἐκ τῆς συντόμου ταύτης ἀναδρομῆς εἰς τὰ περιεχόμενα ὁ συγγραφεύς φιλοδοξεῖ νά δώσῃ πλήρην εἰκόνα τῆς ἐκκλησίας, τήν ὁποίαν περιγράφει, καί ἐπιτυγχάνει τοῦ σκοποῦ του μέ τρόπον σαφῆ καί εὐσύνοπτον. Καλόν θά ἦτο εἰς ὠρισμένα σημεῖα τῆς ἐργασίας του νά ἀσχοληθῇ λεπτομερέστερον μέ τήν πολιτικήν καί πολιτιστικήν κατάστασιν τῆς περιοχῆς, ὥστε ὁ ἀναγνώστης νά ἔχῃ περισσοτέραν εἰκόνα τῆς Β. Ἡπείρου¹.

Ὁ συγγραφεύς ἐχρησιμοποίησε καλῶς τὰ βιβλιογραφικά στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα εἶχεν εἰς τήν διάθεσίν του.

Τό βιβλίον εἶναι ἐπαγωγόν, χρήσιμον καί ἀξιοσύστατον ὄχι μόνον εἰς τοὺς νοσταλγούς τῆς ἀλυτρώτου Β. Ἡπείρου, ἀλλά καί εἰς πάντα ἐνδιαφερόμενον διά τὰ θέματα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας».

1. Ἡ ὑπόδειξις τοῦ ἀειμνήστου Καθηγητοῦ Ἰ. Ἀναστασίου ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν εἰς τήν παρούσαν ἐπανέκδοσιν τοῦ βιβλίου.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. ΟΡΙΑ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

Ἡ Ἠπειρος, κατά τήν ἀρχαιότητα, ὠρίζετο φυσικῶς, γεωγραφικῶς καί ἐθνολογικῶς πρὸς ἀνατολάς ἀπὸ τήν ὄροσειράν τῆς Πίνδου καί ἐν συνεχείᾳ τοῦ Βοΐου, πρὸς νότον ἀπὸ τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον, πρὸς δυσμὰς ἀπὸ τὸ Ἴόνιον καί Ἀδριατικὸν πέλαγος καί πρὸς βορρᾶν ἀπὸ τὸν Γενοῦσον (Σκούμπι) ποταμόν, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ καί τὸ φυσικὸν πρὸς τήν Ἰλλυρίαν ὄριον².

Τὰ πρὸς βορρᾶν ὁμως ὄρια τῆς Ἠπείρου ἐνετοπίζοντο ἄλλοτε βορειότερον μέχρι τοῦ Γενοῦσου ποταμοῦ καί ἄλλοτε νοτιώτερον μέχρι τῶν Ἀκροκεραυνίων ὄρέων, ὅπως συμπεραίνομεν ἀπὸ τὰς ἀρχαίας μαρτυρίας τοῦ Ἐκαταίου, τοῦ Σκύλακος, τοῦ Διονυσίου τοῦ Περιηγητοῦ καί τοῦ Κλαυδίου Πτολεμαίου³.

Ὁ γεωγράφος Στράβων (46 π.Χ.) θέτει ὡς βόρειον ὄριον τῆς Ἠπείρου τὸν Γενοῦσον (Σκούμπι) ποταμόν καί ὡς νότιον τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον, διότι λέγει: «Ταύτην δέ τήν ὁδὸν (Ἐγνατίαν) ἐκ τῶν περὶ τήν Ἐπίδαμνον (Δυρράχιον) καί τήν Ἀπολλωνίαν τόπων ἰοῦσιν, ἐν δεξιᾷ μὲν ἐστὶ τὰ ἠπειρωτικὰ ἔθνη κλυζόμενα τῷ Σικελικῷ πελάγει μέχρι τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, ἐν ἀριστερᾷ δέ τὰ ὄρη τὰ τῶν Ἰλλυριῶν...»⁴. Τὰ αὐτὰ ὄρια τῆς Ἠπείρου ἀναφέρουν ἀπὸ τούς ἀρχαίους καί ὁ Πausanίας, ὁ Πολύβιος, ὁ Θουκυδίδης, ὁ Πλίνιος καί ὁ Πομπώνιος⁵. Ἀπὸ τὰς μαρ-

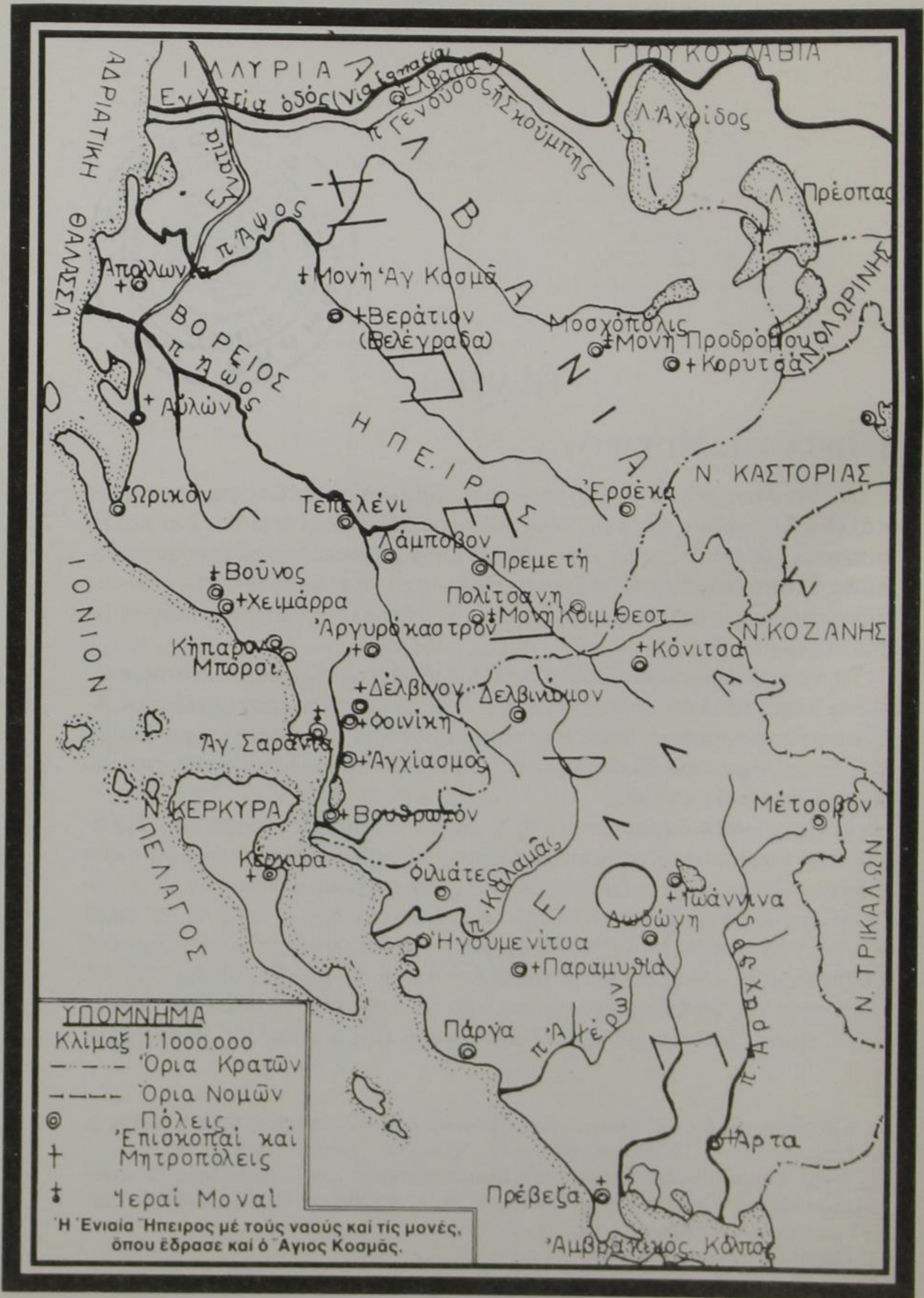
2. Α Κεραμοπούλου, Οἱ Ἕλληνες καί οἱ βόρειοι γείτονες, Ἀθήναι, 1954, σ. 197, κ.έ.

Κ. Στεργιοπούλου, Τὰ βόρεια σύνορα τῆς Ἠπείρου, Ἀθήναι, 1941, σ.10.

3. Ἐκατ. Fragn 106 (Jacoby) ἀπὸ τὸν Στεφ. Βυζάντιον. Σκύλ. Περίπλους 21. Διον. Περιηγ. Οἴκουμ. Περιηγ. Geogr. minores 11, σ. 12, στ.398, Κ. Πτολεμ. Βιβλ. 3, κεφ. 13 Γεωγραφικὴ Ὑφήγησις I κεφ. ΙΓ, σ. 525.

4. Στράβ. Ζ, 922,3 καὶ 4, 323.

5. Χρ. Παπασταύρου, Ἡ Ἑλλάς καὶ ἡ Β. Ἠπειρος, Ἀθήναι, 1945, σ. 27.

Χάρτης τῆς Ἐνιαίας Ἠπείρου.

τυρίας αὐτάς φαίνεται σαφῶς ὅτι ἢ πρὸς βορρᾶν μεθόριος τῆς Ἡπείρου ὑπῆρξεν ὁ ποταμὸς Γενοῦσος, ὁ χωρίζων γεωγραφικῶς τὴν Ἡπειρον ἀπὸ τὴν Ἰλλυρίαν.

Τὸν αὐτὸν ποταμὸν θεωροῦν ὡς βόρειον ὄριον τῆς Ἡπείρου καί πολλοὶ νεώτεροι ἱστορικοὶ καὶ γεωγράφοι, ὅπως οἱ Prasniker (Πράσνικερ), Hahn (Χάν), Bursian (Μπούρσιαν), Kiepprt (Κήπρ), Rouqueville (Πουκεβίλλ), Philippson (Φίλιπσον), Ζῶτος, Μολλοσός, Κεραμόπουλος καὶ ἄλλοι⁶.

Ἡ Ἡπειρος μετὰ τὴν ὑποδούλωσιν εἰς τοὺς Ρωμαίους (148 π.Χ.) ἔγινε Ρωμαϊκὴ ἐπαρχία, ἀποτελοῦσα τμῆμα τῆς Μακεδονίας⁷. Ἐπὶ αὐτοκράτορος Διοκλητιανοῦ (284-303) διηρέθη εἰς δύο ἐπαρχίας, τὴν Παλαιάν Ἡπειρον (Epirus vetus), ἢ ὁποία ἐξετείνετο ἀπὸ τὰ παράλια τοῦ Ἰονίου καὶ Ἀδριατικοῦ πελάγους μέχρι τοῦ Γενοῦσου ποταμοῦ μέ πρωτεύουσαν τὴν Νικόπολιν, καὶ τὴν Νέαν Ἡπειρον (Epirus Nova) ἐπεκτεινομένην ἀπὸ τῶν Κευρανίων ὀρέων μέχρι τοῦ Δυρραχίου μέ πρωτεύουσαν τὸ Δυρράχιον⁸.

Κατὰ τὸν 5ον αἰῶνα, ὅπως πληροφορούμεθα ἀπὸ τὰ Dignitatum imperii καὶ ἀπὸ τὸν Συνέκδημον τοῦ Ἱεροκλέους, ἡ Παλαιά καὶ ἡ Νέα Ἡπειρος ἀπετέλουν μέρος τῆς Μακεδονικῆς Διοικήσεως μέ πρωτεύουσαν τὴν Θεσσαλονίκην, κατὰ δέ τοὺς χρόνους τοῦ Ἰουστινιανοῦ (6ος αἰών) συγκατελέγοντο μεταξύ τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Ἰλλυρικοῦ, ἢ μὲν πρώτη ὑπὸ ἡγεμόνα ἔχουσα πόλεις δώδεκα («Μητρόπολις Νικόπολις, Δωδώνη, Εὐροια, Ἄκτιον, Ἀδριανούπολις, Ἄππων, Φοινίκη, Ἀγχιασμός, Βουθρωτόν, Φωτική, Κέρκυρα, Ἰθάκη νῆσος»), ἢ δέ δευτέρα ὑπὸ κονσουλάριον, ἔχουσα πόλεις 9 («Δυρράχιον ἢ ποτε Ἐπίδαμνος, Σκάμπα, Ἀπολλωνία, Βούλις, Ἀμαντία, Πουλχεριούπολις, Αὐλών, Αὐλινίδος Μητρόπολις, Λίστρων καὶ Σκιπίων»)⁹. Τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἡ Ἡπειρος ἐξετείνετο πρὸς βορρᾶν μέχρι τοῦ Δυρραχίου, ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὸ χωρίον τοῦ ἱστορικοῦ Προκοπίου: «Ἕλληνες εἰσίν, Ἡπειρῶται καλούμενοι, ἄχρι Ἐπιδάμνου (Δυρραχίου) πόλεως, ἥπερ ἐπιθαλασσία οἰκεῖται»¹⁰.

6. Prasniker, Jahrbuch der Osterr. Archäol. In stitutis, 21-22 (1922 - 24) παράρτημα, σ. 105-126. Hahn, Albanesische Studien, II καὶ XII Wien 1853. Bursian, Geographie von Griechenland, Leipzig 1862, σ. 10 κ.έ. Kiepprt, Lehrbuch der alten, Geographie, Berlin 1873, σ.229 κ.έ. Rouqueville, Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος, βιβλ. 1, κεφ. 1, σ.3. A. Philippson, Thesalien und Epirus..., Berlin 1897, σ. 194. B. Ζώτου Μολλοσσοῦ, Ἡπειρωτικαὶ Μελέται, Δρομολόγιον, Ἀθῆναι 1878, σ. 25-26. A. Κεραμοπούλου, ἔνθ. ἄνωτ., σ.197 κ.έ. Πρ.β.λ. Φ. Οἰκονόμου, Ἡ ἐκκλησία ἐν Βορείῳ Ἡείρῳ, Ἀθῆναι 1969, σ.16.

7. Στραβ. VII, Ἀποσπ. 48, σ.331. Δίων Κασσ., 53, 12-14.

8. Γερ. Κονιδάρη, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, τ. Α, 1954 - 1960, σ. 50, Ἀ. Κεραμ. ἔνθ. ἄνωτ., σ. 201.

9. Ἱεροκλέους Συνέκδημος, ἔκδ. Parthey, Βερολίνον 1866, 651, 3, σ.14.

10. Προκοπίου, Πολ. Γοτθ., ἔκδ. Haury, σ.82.

Ἐπί Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας ἡ Ἰνδο-Ἡπειρος, μέ πρωτεύουσαν τὰ Ἰωάννινα, ἀπετέλεσεν ἴδιον Βιλαέτιον, ἐπεκτεινόμενον πρὸς βορρᾶν μέχρι τοῦ Αὐλῶνος καί τοῦ Βερατίου συμπεριλαμβανομένων¹¹.

Σήμερον ἡ Ἰνδο-Ἡπειρος ἀποτελεῖ τμήμα τῆς Ἑλλάδος καί ὀρίζεται πρὸς δυσμᾶς ὑπὸ τοῦ Ἰονίου πελάγους, πρὸς νότον ὑπὸ τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος καί τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, πρὸς ἀνατολᾶς ὑπὸ τῆς Θεσσαλίας καί πρὸς βορρᾶν ὑπὸ τῆς Ἀλβανίας.

Ἡ Ἰνδο-Ἡπειρος ὑπῆρξε κοιτίς τοῦ Ἑλληνισμοῦ, πατρίς ἡρώων, διδασκάλων, μεγάλων ἐθνικῶν εὐεργετῶν καί ἡ πρώτη χώρα, ἡ ὁποία ἐγέννησε τὴν ἑλληνικὴν φυλὴν καί ἔδωκεν εἰς τὸν γεωγραφικὸν ἑλληνικὸν χῶρον τὸ ὄνομα Ἑλλάς ἀπὸ τοῦ Σελλούς ἢ Ἑλλούς τῆς Δωδώνης. Τοῦτο διακηρύσσει καί ὁ Σταγειρίτης φιλόσοφος Ἀριστοτέλης: «Ἀρχαία Ἑλλάς ἐστίν ἡ περὶ τὴν Δωδώνην καί τὸν Ἀχελῶον· ὤκουν γάρ οἱ Σελλοὶ ἐνταῦθα καί οἱ καλούμενοι τότε μὲν Γραικοί, νῦν δ' Ἕλληνες»¹². Ὁ δὲ γεωγράφος Στράβων χαρακτηρίζει τὴν Ἰνδο-Ἡπειρον εὐάνδρον: «Εὐάνδρει ἢ τε Ἰνδο-Ἡπειρος πᾶσα καί ἡ Ἰλλυρίς»¹³.

2. ΟΡΙΑ ΤΗΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΗΠΕΙΡΟΥ

Ἡ νῦν ὀνομαζομένη Βόρειος Ἰνδο-Ἡπειρος, εἰς τὴν ὁποίαν διαβιοῦν 400 χιλιάδες ἀκραιφνεῖς Ἕλληνες Χριστιανοὶ Ὀρθόδοξοι, κατέχεται σήμερον βιαίως ἀπὸ τοῦ Ἀλβανούς. Ὄρίζεται πρὸς βορρᾶν ἀπὸ τὸν Γενοῦσον ποταμόν, πρὸς δυσμᾶς ἀπὸ τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος καί ΝΑ ἀπὸ τὴν ὀροθετικὴν γραμμὴν ἀπὸ Κορυτσᾶς μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Στυλός. Συμπεριλαμβάνει τὰς ἑλληνικὰς περιοχὰς Ἀγίων Σαράντα, Χειμάρρας, Αὐλῶνος, Ἀπολλωνίας, Δελβίνου, Ἀργυροκάστρου, Πρεμετῆς, Κορυτσᾶς, Μοσχοπόλεως καί Ἀντιπατρείας (Βερατίου). Εἰς τὰς περιοχὰς αὐτὰς, κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, ὑπῆρχον σημαντικαὶ καί πλούσιαι πόλεις, ὅπως ἡ Φοινίκη, τὸ Βουθρωτόν, ὁ Ὄρικός, ἡ Ἀπολλωνία, ἡ Ἀβαντίς, ἡ Βιλλίς, ἡ Ἀντιγόνεια, ἡ Φανωτή, ἡ Ἀδριανούπολις καί ἄλλαι¹⁴. Τὰ ὀνόματα αὐτὰ εἶναι ὄχι μόνον καθαρῶς ἑλληνικά, ἀλλὰ μερικὰ ἀπὸ αὐτὰ ἐπέζησαν μέχρι σήμερον, παρ' ὅλας τὰς περιπετείας τῆς χώρας. Μόνον ἡ Ἀπολλωνία, τὸ Βουθρωτόν, ἡ Φοινίκη καί ἡ Ἀντιγόνεια ἐξηφανίσθησαν διὰ παντός, σώζονται ὁμως αὐτῶν τὰ ἐρεῖπια¹⁵.

Ἡ Βόρειος Ἰνδο-Ἡπειρος ὑπῆρξεν ἀνέκαθεν ἀναπόσπαστον τμήμα τῆς Ἰνδο-Ἡπειροῦ.

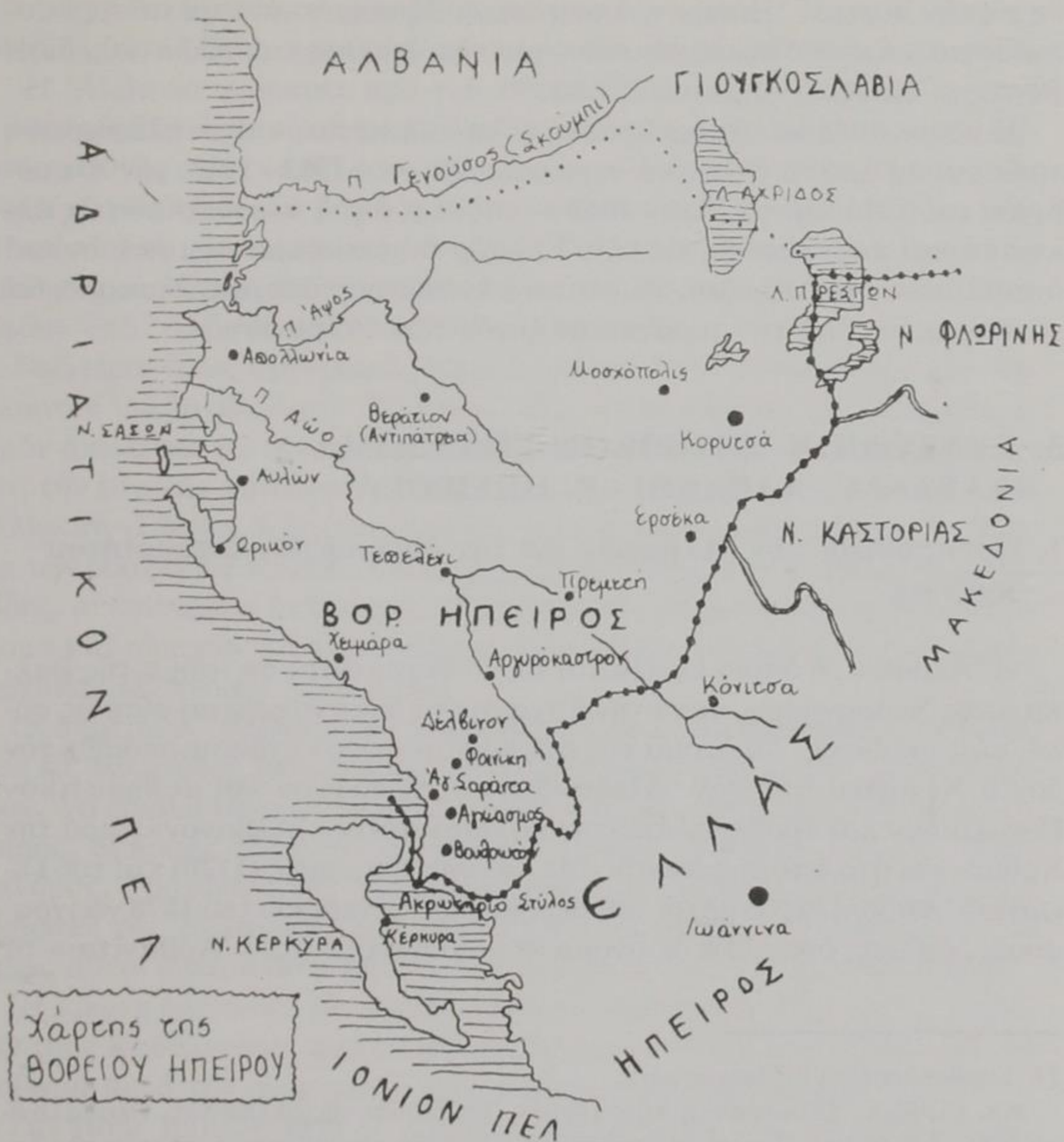
11. Δ. Εὐαγγελίδου, Ἡ Βόρειος Ἰνδο-Ἡπειρος, Ἀθῆναι 1919, σ.11.

12. Ἀριστ. Μετέωρ. 14 (352α, 35-β3 Bekker).

13. Στράβ. Ζ, 7, 7, C326.

14. Ἱεροκλέους Συνέκδημος, ἔκδ. Parthey, Βερολίνον 1866, 651, 3, σ. 14. Φ. Οἰκονόμου, Ἡ πολυπαθὴς Βόρειος Ἰνδο-Ἡπειρος διὰ μέσου τῶν αἰώνων, Ἀθῆναι 1985, σ. 7.

15. Αὐτόθι.

Χάρτης τῆς Βορείου Ἡπείρου.

πείρου, ἡ ὁποία ἀπετέλει ἀπὸ τῆς Ἄρτης μέχρι τοῦ ποταμοῦ Γενοῦσου ἐνιαίαν διοικητικήν, πολιτικήν καὶ οἰκονομικήν ἐνότητα, μέ κέντρον τὰ Ἰωάννινα, ὅπως ὅλοι οἱ γεωγράφοι καὶ ἱστορικοὶ παραδέχονται. Ἡ διαίρεσις τῆς Ἡπείρου εἰς Νότιον καὶ Βόρειον ἐγίνε τό 1913 διὰ τοῦ Πρωτοκόλλου τῆς Φλωρεντίας, ὅτε τό βόρειον αὐτῆς τμῆμα προσεκυρώθη ἀπὸ τὰς μεγάλας δυνάμεις εἰς τό νεότευκτον Ἀλβανικόν κρατίδιον, παρά τήν ἐλληνικότητα αὐτοῦ καί παρά τὰς διαμαρτυρίας τῶν Ἡπειρωτῶν καί τῆς Ἑλλάδος¹⁶. Ἡ δέ ὄνομασία Νότιος Ἀλβανία, ἣτις ἀπεδό-

16. Χρ. Παπασταύρου, ἐνθ. ἄνωτ., σ. 61.

θη εἰς τὴν Βόρειον Ἡπειρον, ἀποτελεῖ, δι' ἐξυπηρέτησιν πολιτικῆς σκοπιμότητος, ἀπλοῦν πολιτικόν ἐπινόημα τῆς Ἰταλίας καί Ἀλβανίας, διότι Βόρειος Ἡπειρος σημαίνει Ἑλλάς.

Ἡ πολυπαθὴς καὶ ἄμοιρος αὐτὴ ἑλληνικὴ γωνία, καίτοι ἠλευθερώθη τρεῖς φορές ἀπὸ τὰ ἑλληνικά στρατεύματα —τό 1912 - 1913, τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1914 καὶ τό 1940 - 1941— καὶ οὐχὶ ἅπαξ ἀνεγνωρίσθη ὡς ἑλληνικὴ καὶ παρεχωρήθη εἰς τὴν Ἑλλάδα δι' ἐπισήμων συμφωνιῶν καὶ ἀποφάσεων τῶν Μεγάλων Δυνάμεων, ἐν τούτοις, ἀτυχῶς, ἐξακολουθεῖ νὰ παραμένῃ ὑπὸ τὸν τυραννικὸν ζυγὸν τῶν Ἀλβανῶν.

3. ΣΥΝΤΟΜΟΝ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ (ΑΛΒΑΝΙΑ - ΑΛΒΑΝΟΙ - Β. ΗΠΕΙΡΟΣ)¹⁷

1. Προσπάθειαι τῶν Ἀλβανῶν διὰ τὴν δημιουργίαν ἀνεξαρτήτου κράτους

Ἡ Ἀλβανία, ἡ ὁποία ἐκτείνεται εἰς τὸ Βορειοδυτικὸν τμήμα τῆς Βαλκανικῆς Χερσονήσου, κατὰ τὴν ἀρχαιότητα δέν ἀναφέρεται οὔτε ὡς φυλὴ, οὔτε ὡς ἔθνος. Τὸ ὄνομά της διὰ πρώτην φοράν ἐχρησιμοποιήθη τὸν 5ον μ.Χ. αἰῶνα ἀπὸ τὸν Ἀλεξανδρινὸν γεωγράφον καὶ μαθηματικὸν Πτολεμαῖον καὶ προῆλθεν ἀπὸ τὴν παλαιάν πόλιν «Ἄλβανον» παρά τὴν Κρόϊαν καὶ ἦτο ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς Ἄννης Κομνηνῆς (1120) καὶ τοῦ Γεωργίου Ἀκροπολίτου μέχρι τοῦ Βερολινείου Συνεδρίου τοῦ 1878 γεωγραφικός, ἀπλῶς, ὄρος. Τὰ δέ ὀνόματα «Ἀλβανός» καὶ «Ἀρβανῖται» τὰ

17. Συμβουλευτικὴ βιβλιογραφία:

Ἄπ. Γλαβίνα, Ἡ ὀρθόδοξη Αὐτοκέφαλη Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας, Θεσσαλονίκη 1985. Τοῦ αὐτοῦ, Ἐγγραφα περὶ τῆς πραξικοπηματικῆς συγκροτήσεως τῆς Συνόδου τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας (1929), Ἰωάννινα 1981. S. Pollo - A. Puto, Ἱστορία τῆς Ἀλβανίας, μετάφρασις γαλλικὴ, Ἐκδοτικὴ Ὀμάδα, Θεσσαλονίκη. Φ. Οἰκονόμου, Ἡ πολυπαθὴς Βόρειος Ἡπειρος διὰ μέσου τῶν αἰώνων, Ἀθήναι 1985. Ἄπ. Παπαθεοδώρου, Ὁ Αὐτονομιακὸς Ἀγὼνας τῆς Βορείου Ἡπείρου, Ἀθήναι 1985. Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ συμβολὴ τῆς σπουδαζούσης νεολαίας κατὰ τὸν αὐτονομιακὸν ἀγῶνα τῆς Ἡπείρου 1914, Ἰωάννινα 1985. Ἐμμ. Ρικάκη, Βεράτιον, Ἀθήναι 1910. Λ. Γκουβέλη, Γ. Παπᾶ, Ἄγνωστες ἱστορικὲς στιγμὲς, ἀπὸ τὸ δράμα τῆς Β. Ἡπείρου, Γιάννινα 1986, Γ. Δρίνου, Χρονικά τοῦ Βορειοηπειρωτικοῦ Ἀγῶνος, Ἀθήναι 1966, Κ. Βοβολίνη, Ἡ Ἐκκλησία εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ἐλευθερίας, Ἀθήναι 1953, Τρ. Εὐαγγελίδου, Νέα Ἑλλάς, Ἀθήναι 1913, Ἰ. Καλογήρου, Σείμικτα Πανηπειρωτικά, φιλολογικά, «Ἡπειρωτικὴ Ἑστία», 38 (1989) 63. Ἐμμ. Πρωτοψάλτου, Τὸ Βορειοηπειρωτικὸν ζήτημα, Ἀνάτυπον, Ἀθήναι 1988. Ἄντ. Κοραντῆ, Τὸ Βορειοηπειρωτικὸν ἀπὸ διπλωματικῆς σκοπιᾶς, Ἀνάτυπον, Ἀθήναι 1988. Ν. Ἀντωνοπούλου, Ἡ ἐμπόλεμος κατάστασις μεταξύ Ἑλλάδος καὶ Ἀλβανίας, Ἀνάτυπον, Ἀθήναι 1988. Ἄλ. Κύρου, Οἱ Βαλκανικοὶ γείτονές μας, Ἀθήναι 1962. Κ. Σκεντέρη, Ὁ Βορειοηπειρωτικὸς Ἀγὼν (1914), Ἀθήναι 1929.

ἀναφέρει διά πρώτην φοράν ὁ βυζαντινὸς συγγραφεὺς τοῦ 11ου αἰῶνος Μιχαὴλ Ἀταλιάτης, χωρὶς ὅμως νά ἀποδίδῃ εἰς αὐτά ἐθνικὴν σημασίαν.

Ἡ Ἀλβανία οὐδέποτε πρό τοῦ **1912** ἀπετέλεσεν αὐτόνομον ἐθνικὸν κράτος, οὔτε εἶχεν οἷονδήποτε ἐνότητα ἐθνολογικὴν ἢ ἄλλην, οἱ δὲ κάτοικοι αὐτῆς εἶναι κατάλοιπα τῶν ἀρχαίων Ἰλλυριῶν, ὅπως τοῦτο ἀναφέρει καὶ ἐνεπίγραφος βυζαντινὸς πανηγυρικός: «Πάσης δ' ἐκείνης (τῆς Ἠπείρου) τά μὲν ἐπὶ θάλασσαν χωρία Ἕλληνες ὤκουν, τά δ' ἄνωτέρω καὶ πρὸς μεσόγαιαν βάρβαροι καὶ πάλαι καὶ νῦν, καὶ τά νῦν ὤκισται σποράδην ὑπὸ Ἀλβανῶν γένους Ἰλλυρικοῦ...»¹⁸.

Νεώτεροι ὅμως συγγραφεῖς παραδέχονται ὅτι οἱ προπάτορες τῶν σημερινῶν Ἀλβανῶν ἦσαν Ἕλληνες, ἀλλ' ἀσπασθέντες τὸν μωαμεθανισμόν ἀπώλεσαν μέ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου τὴν γλῶσσαν, τὴν θρησκείαν καὶ τὴν ἐθνικὴν συνείδησιν. Ὑπὲρ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς συνηγορεῖ καὶ ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα, ἡ ὁποία μέχρι τοῦ Α' π.Χ. αἰῶνος ἦτο ἡ γραπτὴ γλῶσσα τῶν Ἰλλυρικῶν πόλεων, ὅπως μαρτυροῦν τά γραπτὰ μνημεῖα, αἱ σφραγίδες, αἱ ἐπιτύμβιοι ἐπιγραφαί, τά ἐπίσημα ἔγγραφα καὶ ἡ διατήρησις ἀκόμη καὶ σήμερον εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν ἀλβανοφώνων πολλῶν λέξεων ἀρχαίων ἑλληνικῶν διαλέκτων.

Οἱ σημερινοὶ Ἀλβανοὶ διά πολιτικούς λόγους εἰς προκηρύξεις καὶ ἄρθρα εἰς διαφόρους ἐφημερίδας τοῦ Ἐξωτερικοῦ κηρύσσουν, μεταξύ ἄλλων, ὅτι εἶναι ἀπόγονοι τῶν Πελασγῶν καὶ τῶν Ἰλλυριῶν καὶ ὅτι ὁ Ὀμηρος, οἱ ἥρωες τῆς ἐκστρατείας τῆς Τροίας, ὁ Φίλιππος, ὁ Μ. Ἀλέξανδρος, ὁ βασιλεὺς τῆς Ἠπείρου Πύρρος, ὁ Γεώργιος Καστριώτης καὶ οἱ ἥρωες τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως ἦσαν Ἀλβανοὶ. Οἱ ἰσχυρισμοὶ ὅμως αὐτοὶ εἶναι ἀνιστόρητοι, φαντασιώδεις καὶ προπαγανδιστικοί.

Ἡ πρώτη ἀλβανικὴ ἐθνικιστικὴ κίνησις ἤρχισε τὸν **19ον** αἰῶνα μέ βάσιν τοὺς Καθολικοὺς Ἀλβανούς τῆς Βορείου Ἀλβανίας, ἐξεδηλώθη δέ σοβαρά μετὰ τὸν ρωσοτουρκικὸν πόλεμον τοῦ **1877 - 1878**.

Τὴν 10ην Ἰουνίου **1878** οἱ Ἀλβανοὶ συνέστησαν τὸν Ἐθνικὸν Σύνδεσμον τῆς Πρισρένης, ἀντιπρόσωποι τοῦ ὁποίου ἐνεφανίσθησαν εἰς τὸ Συνέδριον τοῦ Βερολίνου τὴν 13ην Ἰουνίου **1878** καὶ μέ τὴν ὑποστήριξιν τῆς Τουρκίας, Ἰταλίας καὶ Αὐστροουγγαρίας ἐζήτησαν τὴν ἀναγνώρισιν αὐτονόμου Ἀλβανικοῦ κράτους, τὸ ὁποῖον θά περιελάμβανε τὴν Ἠπειρον, τὴν σημερινὴν Βόρειον Ἠπειρον καὶ τὸ Κοσσυφοπέδιον.

Μετὰ ἀπὸ ἓνα ἔτος, τὸ **1879**, οἱ Ἀλβανοὶ συνέστησαν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν τὸν Σύνδεσμον «Ντρίτσια», ὁ ὁποῖος εἰργάσθη διά τὴν ἀφύπνισιν τοῦ ἀλβανικοῦ λαοῦ μέ τὴν ἐκτύπωσιν εἰς τὴν ἀλβανικὴν γλῶσσαν ἀλφαβηταρίου καὶ ἄλλων βιβλίων.

Αἱ κινήσεις αὐταὶ τῶν Ἀλβανιστῶν ἔλαβον εὐρυτέρας διαστάσεις εἰς χώρας εἰς τὰς ὁποίας ἀπὸ καιροῦ εἶχον μεταναστεύσει Ἀλβανοὶ καὶ Ἀλ-

18. Σπ. Λάμπρου, Παλαιολογία καὶ Πελοποννησιακά, τ. Γ., σ. 194, 7.

βανόφωνοι, ὅπως εἰς τήν Ἰταλίαν, Ρουμανίαν καί κυρίως εἰς τήν Ἀμερικάν, ὅπου ἀπό τό 1906 ἐξέχοντες Ἀλβανοί ἐδραστηριοποιήθησαν πρὸς συνένωσιν τῶν Ἀλβανῶν καί Ἀλβανοφώνων εἰς Συλλόγους καί Σωματεῖα, διά τῶν ὁποίων ἀπέβλεπον εἰς τήν διάδοσιν τῆς γραπτῆς ἁλβανικῆς γλώσσης, τήν εἰσαγωγήν τῆς εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Ἀλβανίας καί τῆς Ἡπείρου καί τήν δημιουργίαν ἀνεξαρτητοῦ ἀπό τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον Ἀλβανικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία θά ἐχρησιμοποιεῖ τήν ἁλβανικὴν γλῶσσαν εἰς τήν λατρείαν. Κεντρικόν πρόσωπον εἰς τήν προσπάθειαν αὐτὴν τῶν Ἀλβανιστῶν ὑπῆρξεν ὁ κληρικός Φάν Νόλι, ὁ ὁποῖος ἀπό τό 1908, ὅτε ἐχειροτονήθη ἱερεὺς εἰς τήν Ἀμερικάν, μέ ἱεροτελεστίας, κηρύγματα καί μεταφράσεις ἐπέτυχε τήν ἀφύπνισιν τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως εἰς τοὺς Ἀλβανούς καί Ἀλβανοφώνους μετανάστας τῆς Ἀμερικῆς, προερχομένους ἀπό τήν Ἀλβανίαν καί τήν Ἡπειρον. Μετά τό 1912, ὅτε ἰδρύθη εἰς τήν Βοστώνην ὁ πανίσχυρος Παναλβανικός Σύνδεσμος «Vatra» (Ἑστία) ὁ ἀγὼν τῶν Ἀλβανιστῶν μετεφέρθη καί εἰς τήν Ἀλβανίαν καί τήν Βόρειον Ἡπειρον. Οἱ σκοποὶ τῶν Ἀλβανιστῶν ὑλοποιήθησαν μετὰ τόν Α΄ Παγκόσμιον πόλεμον.

2. Ἀνακήρυξις τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἀλβανίας καί σύστασις τοῦ Ἀλβανικοῦ κράτους εἰς βάρος τῶν ἑλληνικῶν ἐδαφῶν.

Τήν 28ην Νοεμβρίου 1912 ἡ Α΄ Ἀλβανικὴ Ἐθνοσυνέλευσις ὑπὸ τὸν Ἰσμαήλ Κεμάλ Βλιώρια ἐκήρυξεν εἰς τὴν Αὐλῶναν τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἀλβανίας ἀπὸ τὸν τουρκικόν ζυγόν καί ἐσχημάτισε τὴν πρώτην Ἀλβανικὴν Κυβέρνησιν.

Τὴν 27ην Δεκεμβρίου 1912 ἡ Πρεσβευτικὴ Διάσκεψις τοῦ Λονδίνου, ἡ ἐπιφορτισμένη μέ τὴν ρύθμισιν τῶν ἐδαφικῶν μεταβολῶν τῶν ἐμπολέμων, ἀναγνωρίζει τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἀλβανίας ὑπὸ τουρκικὴν ἐπικυριαρχίαν.

Τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1913 αἱ Μεγάλαι Δυνάμεις εἰς τό Λονδίνον, τῇ ἀξιώσει τῆς Ἰταλίας καί Αὐστροουγγαρίας, ἀπεφάσισαν τὴν ἰδρυσιν Ἀλβανικοῦ κράτους εἰς βάρος τῶν ἑλληνικῶν ἐδαφῶν. Τοιοῦτοτρόπως ἀρχίζει νὰ πλέκεται τό ἀκάνθινον στεφάνι διά τὸν μαρτυρικόν λαόν τῆς Β. Ἡπείρου. Τὴν ἰδρυσιν Ἀλβανικοῦ κράτους ἐπεθύμουν διακαῶς ἡ Ἰταλία καί ἡ Αὐστροουγγαρία δι' ἐπεκτατικούς εἰς τὴν Βαλκανικὴν καί Ἀδριατικὴν σκοπούς, μέ τὴν ιδέαν ὅτι, ἀνίσχυρον τοῦτο νὰ ἐπιβιώσῃ μόνον του, θά εὐρίσκετο συνεχῶς ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν των.

Τὴν 17ην Μαΐου ἡ Διάσκεψις τῶν Πρεσβευτῶν τοῦ Λονδίνου ἀναγνωρίζει τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἀλβανίας ὡς κυρίαρχον κληρονομικόν καί οὐδέτερον Πριγκιπάτον ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν τῶν Μεγάλων Δυνάμεων.

Τὴν 29ην Ἰουλίου 1913 ὑπογράφεται εἰς τό Λονδίνον ἀπὸ τὰς 6 Μεγάλας Δυνάμεις, Ἀγγλίαν, Ρωσίαν, Γαλλίαν, Γερμανίαν, Ἰταλίαν καί

Ἡ ἀνακήρυξις τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Β. Ἡπείρου (1914).